

GYÜMÖLCSKERTÉSZ.

A KÖZSÉGI FAISKOLÁK HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden hónap 10-én és 25-én.

KIADJA A FÖLDMÍVELÉSÜGYI MAGYAR KIR. MINISTER.

Szerkeszti: MOLNÁR ISTVÁN,

kir. tanácsos, orsz. gyümölcsészeti és fatenyésztési minisiteri biztos.

Előfizetési ára egész évre egy községnek, mint magánosoknak két korona, mely a lap kiadóhivatalának: Athenaeum r. társulatnak Budapest, VII., Kerepesi-út 51. sz. egyszerre küldendő be.

A m. k. Belügyminisiterium 1891. évi 33,881. sz. rendelete szerint e közlönyre minden község előfizetel tartozik. — A Vallás- és közoktatásügyi m. kir. Minisiterium 20,899/1891. sz. a. az összes felekezeti hatóságoknak ajánlotta.

HIVATALOS RÉSZ.

43.258. sz.

IV/4.

Pályázati hirdetmény

A magyar földhitelintézet a hazai gyümölcstenyésztést a községi faiskolák útján előmozdítani óhajtván, az 1892. évtől kezdve az 1902. évig minden évben

1 drb	600	koronás
2 »	400	»
18 »	200	»

jutalmat tűz ki oly tanítók jutalmazására, kik faiskolát kezelnek és a fatenyésztés terén szembe-tünő sikert képesek felmutatni.

Ezen díjakra pályázhat minden magyarországi faiskolát kezelő néptanító, valamint oly községi kertész is, a ki a faiskola kezelésén kívül a népiskolákban a gyümölcstenyésztést hivatásszerűen tanítja és tanításának eredményeként községében és vidékén a nemes gyümölcs termelése terén lát-ható sikert képes felmutatni.

Különös figyelemben fognak részesülni azon tanítók, kik a filloxera által elpusztított vidékeken kezelnek mintaszerűen faiskolát.

A pályázati kérvények megbirálásánál kiváló súly fog fektettetni a minél kevesebb és leginkább keresett gyümölcsfaj nagyban való szaporítására, a faiskola rendszeres kezelésére, a faiskola kerítésének minőségére, az oltás módjára, a magas és félmagas törzsű fák helyes nevelésére.

A folyó évi díjakra a pályázati kérvények ez évi július hó 1-ig adandók be az illető kir. tanfelügyelőséghez, mely azokat véleménye kíséretében közvetlen a vezetésem alatt álló minisiteriumhoz terjeszti fel és a pályázat eredményéről ugyanakkor egyidejűleg a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisiter úrhoz jelentést tesz.

Az ekként beérkezett kérvények a vezetésem alatt álló minisiterium által, az országos magyar gazdasági egyesület és az országos magyar kertészeti egyesület kebeléből összeállított bíráló bizottság által fognak tárgyalatni, mely bizottság a pályázók faiskoláit, ha azt szükségesnek találná, központi vagy vidéki megbízottjai által meg is szemlélteti.

A pályázó faiskolakezelő-tanítók egy koronás bélyeggel ellátott pályázati kérvényeikhez faiskolájuk vázlatos rajzát, részletes leírását, az abban található csemeték és oltványok kor, nem és faj szerint való kimutatását mellékelni tartoznak.

A bíráló bizottság által a pályadíjban való részesítésre érdemes pályázóknak odaitélt jutalmakat a vezetésem alatt álló minisiterium adományozza elismerő oklevél kíséretében.

Kik már egyszer jutalmat nyertek, újabb jutalomra csak azon esetben pályázhatnak ismét, ha kész oltvány-állományuk legalább kétszer akkora, mint az első jutalmazáskor volt.

Budapest, 1900. évi május hó 18-án.

Földmívelésügyi m. kir. minisiter.

NEM HIVATALOS RÉSZ.

A fagykárt szenvedett szőlőkék és fák kezelése.

Már az ápril hó 27-én váratlanul beállt fagy igen sok kárt okozott úgy a szőlőkben, mint a gyümölcsösökben is. Alföldünk legértékesebb nyári gyümölcseinek u. m. a kajszinbaraczknak és a meggynek terméséről — e fagy után — szó sem lehetett már többé. A felvidéken e gyümölcsemekből lett volna még termés szépen. A szőlő az alföldi sík és homoki szőlőkben úgy 50—70 %-nyira fagyott el; a hegyes vidékek szőlőiben pedig alig volt a kár a termés egyharmadánál többre becsülhető. Ez is elég nagy

csapás volt, de legalább maradt valami kegyelem-morzsnak a gazda részére.

Ezen csapásra f. hó 11. és 12-iki éjjelen egy második fagy következett, mely az első fagy által meghagyott termést is megsemmisítette. A földművelésügyi ministeriumhoz eddig beérkezett jelentések szerint a szőlők és gyümölcsösök állapota az ország területén a következő:

A szőlő az egész alföldön a sik fekvésű szőlőkben — kevés localis és kis területre szorított kivétellel — teljesen elfagyott. A hegyi szőlőkben is joggal becsülhetjük a kárt most már a termés kétharmadára vagy legjobb esetben is felére. A kajszinbaraczk termése csekély kivétellel tönkrement; cseresznye, meggy, őszibaraczk és szilva csakis egyes védett fekvésekben maradt, de itt is legjobb esetben is csak féltermést lehet számítani. A körte az egész országban sokat szenvedett; egyes védett helyeken gyenge termést mutat. Az alma a felvidéket kivéve — hol még virágzás előtt van — a többi helyeken szintén kétharmadrészben tönkrement; az alföldön pedig az egész termés megsemmisült. Mandula teljesen elfagyott; a diónál végül nemcsak a virág, de sok helyen még a hajtás és levélzet is elpusztult a fagy által.

A csapás óriási; az okozott kár értéke milliókra megy! Igen szép és már évek óta várt termésre volt kilátásunk — és reményeink egyszerre megsemmisültek.

A füstöléssel való védekezést aránylag kevesen próbálták meg és a kik megkísérelték is, csak részleges sikert értek el; de ápril 27-én e védekezést senki sem alkalmazta; mert ugyan kinek juthatott volna eszébe, hogy az esti + 19° C. meleg reggelre — 3—6° C.-ra legyen képes leszállani? Egyáltalában azt tartjuk, hogy az ily védekezés szélsőséges időben is csak akkor lehet kielégítő sikerű, ha azt mindenki alkalmazza és a védekezés helyenkint jól van szervezve.

A baj immár megvan és a kétségbeesett javveszélés, az uton-utfélen felhangzó panasz állapotunkon segíteni nem fog. Többen elkeseredésükben szőlőiket, gyümölcsöseiket úgy akarják hagyni gondozás és megmunkálás nélkül. Hát ez nem lenne helyes; mert a szőlő és gyümölcsös utoljára is tekintélyes tőkét képvisel, a melynek kamatait a f. évben elvesztettük ugyan, de ha nem gondozzuk s ápoljuk szőlőinket és gyümölcsöseinket — akkor a jövő évi kamatokat is, sőt még a tőkét magát is kockáztatjuk.

Hogy miképen gondozzuk fagykárt szenvedett tőkéinket és fáinkat, ezt akarjuk most itt tisztelt olvasóinknak sok évi tapasztalataink után elmondani.

Ami az elfagyott szőlőtökéket illeti, ezek aszerint, amint különféle, rövidebb vagy hosszabb művelésmódban részesültek, más és más kezelést is igényelnek. Az egészen rövidre, tehát kopasz fejre (vagy legfeljebb 1—2 szemes csapra) metszett tőkénél a hajtások némely helyeken már 25—40 cm. hosszúságot is elértek. Ezeknél a hosszabb hajtások alja már némileg meg lévén fásulva csak a hajtások

gyengébb felső vége fagyott el. Az ily hajtásokat alul 2 szemenél csapra visszavágjuk, hogy innét erős hajtásokat nyerjünk. E hajtások őszig kellően beérnek és alsó rügyeik még ez év júliusig megtermékenyülvén — jövő évben rendes termést is adhatnak. Csak azután el ne mulasztjuk szeptember közepén 60—70 cm. felett azokat visszacsipni, hogy jól kiérhessenek.

Ha ily rövid metszésű tőkén a hajtások csak 8—15 cm. hosszúak voltak és majdnem egész hosszukban lefagytak, legjobb azokat egészen tőből eltávolítani. Az ily rövid művelés után a fejből törnek elő új erőteljes hajtások és ezekből hagyunk meg 3—4 hajtást, a melyek jövő évre szolgáltatnak termést. Megjegyzem itt — talán némi vigasztalásul is — miszerint a Kadarka, Kövidinka, Slankamenka, Olasz rizling, Vörös dinka, Alicante Bouschet s egyéb bőtermő fajtáknál, a fejből így előtörő másodhajtások valami kis póttermést is szoktak hozni, mely később érvén be a szokottnál, valamivel gyengébb bort fog szolgáltatni. Az igen rövid csapokat, melyekről a hajtások lefagytak, válogatáskor ollóval levágjuk.

A csapos művelésnél, akár a fejen, akár alacsony czombon hagyattak is meg a 3—5 szemes csapok, rendes körülmények között csak a legfelső 2—3 szem szokott kihajtani és a legalsó 2—3 szem alva maradt! Ha tehát ezeknél a lefagyott hajtású csapokat az alsó még ki nem hajtott szemig visszametszük: az eddig alva maradt szemek most teljes erővel kihajtanak és egy részük termést is hozhat. Az idén saját szőlőmben tett tapasztalataim után sajnosan kell konstatálnom, hogy a kövérebb homoki szőlőkben a tavaszi nedvkeringés oly rohamosan és oly bőven indult meg, hogy a legalsó szemek nagy része is felduzzadt és ezen állapotban el is fagyott. Ily körülmények között csak az éves vessző és az öreg fa közt elrejtett sárszemekből, — esetleg a gyökérnyakból — előjövő hajtások lesznek meghagyandók és úgy kezelendők, hogy jövő évre termésre lehessen kilátásunk.

A még hosszabb, tehát íves, szálvesszős és karikás művelésnél a termővesszőt meghagyjuk, ha azon csak 2—3 termőhajtás maradt is meg, hogy legalább valamelyes termést kapjunk. Az ily művelésnél a tőkefejet, vagy a művelés alapjául szolgáló csombot úgy kell kezelniük mint azt a hosszú csapos művelésű tőkénél elmondottuk. Szüret után a kitermett szálvesszőket, karikákat mielőbb távolítsuk el, hogy az összes tartalék tápanyag az idén nevelt póthajtásokban rakodhassék le.

Talán mondanom sem kell, hogy a talaj rendes kapálását és a védekezést a peronoszpóra (esetleg az oidium) ellen csak ép oly pontosan és szorgalmasan kell végeznünk, mintha bő termésre lenne kilátásunk.

A fagykárt szenvedett gyümölcsfáknál már sokkal kevesebbet tehetünk a jövő évi termés érdekében.

A kajszinbaraczkon, őszibaraczkon és mandulán vagy csak a virágok fagytak el, vagy az éves vesszők hajtásai is. Ha csak a virágok fagytak el: nem

lesz idejü termésünk; de a megmaradt éves vesszők idejü hajtásai őszig vesszőkké érnek és termő rügyeik — csak kissé normális idő mellett is — kifejlődnek. Lesz tehát róluk termésünk a jövő évre. De óvjuk meg aztán a lombot a hernyóktól, levéltetvektől és egyéb élősdiektől; mert a levéltetvesség fenntartása képezi zálogát a jövő évi termésnek!

A cseresznyénél, meggyénél és szilvánál körülbelül ugyanilyen a helyzet, azon különbséggel mégis, hogy a jövő évi termés már csak az éves vesszőkké kiérő hajtások rügyeiből várható, míg az idejü bokréta- és tövises nyársok két éven belül termést nem igen hozhatnak.

Az almánál és körténél — ha normális az időjárás nyáron — a jövő évre lehet még jó termésünk is, főleg a kis gyümölcsű fajtáknál; rendszeren azonban a tapasztalás szerint a fagyot követő második évben szoktak az alma- és körtefák ismét dúsan virágozni és teremni. E fáknál legfeljebb a fagytól lehervadt hajtásokat kell leszedni; de egyébként más teendőnk most nincsen.

A diónál és az eperfánál a hajtásoknak újra kell a mellékszemekből előtörni; de a végrügyek hosszú és száraz ősz mellett még termőrügyekké kifejlődhetnek és így jövő évben lehet még egész jó diótermésünk is.

Minthogy az idejü fagyok, főleg pedig az utóbbi, a faiskolákban is sok kárt tettek, erre nézve is elmondjuk tanácsainkat.

Ha a visszametszett tavalyi alvó szemzések nemes hajtása elfagyott, késsel az el nem fagyott részig visszavágjuk. Így vagy az alsó szemből, vagy az esetleges mellékszemből kaphatunk póthajtást; de legyünk arra bizton elkészülve, hogy az ily hajtás a rendes hajtásnak — erősség tekintetében — nagyon utána fog állani. Ha az éppen duzzadó nemes szem fagyott ki, ez esetben a nyáron újra fog kelteni az alanyt beszemezni. Némely zordabb felvidéki helyen meg lehet még próbálni a héj alá oltást is, ha még oltóveszőnk lenne tartalékban.

Az oltásoknál a nemes hajtások vagy egészen elfagytak és akkor vadhajtást eresztünk és nyáron szemzünk; vagy csak a már erősebb hajtások felső fele fagyott el és ezen esetben a nemes hajtást az ép részig, de legalább is 2 cm. hosszúságra visszametszük.

A csonthéjasoknál és diónál a végrügy hajtása fagyott mindenütt el, mely a természetes törzsnevelés szerint a törzset egyenes irányban felfelé folytatta volna. Itt a legközebbi alábbi rügynek hajtását kötjük ki esetleg pálcza mellé és ez lesz a vezérhajtás. Természetes, hogy az így nevelt törzsnél egy kis görbülés marad állandó emlékeül a fagynak.

Molnár István.

Az első időleges kertészeti kiállítás Párisban.

Megnyilt hát megint egy nagy nemzetközi verseny, melyet kiállításnak szoktunk nevezni, de a melyre talán legjobban illenek a *világvásár* elnevezés.

Valószínű, hogy az élelmes francziák jó üzletet fognak vele csinálni; legalább a mód, a melylyel rendezték és megnyitották, erre enged következtetni. Mert szent igaz, hogy a megnyitásra oda sereglett idegenek drága pénzükért nem láthattak kiállítást; legfeljebb csak azt tanulhatták meg, hogy mint kell ügyesen csinálni kiállítást és hogyan kell annak reklámot csinálni.

De nem erről akarok beszélni, hanem a kertészetről a párisi kiállításon; sőt erről sem egész terjedelmében — erre majd később kerül e lapok hasábjain sor —, most csak az április 19-én megnyitott és néhány napig nyitva tartott első időleges kiállításról óhajtom észleleteimet elmondani.

Tudni kell, hogy a Szajna jobb partján a kertészeti kiállítás céljaira két óriási üvegpalotát emeltek; ezek egyike a francia kertészek céljaira és pedig kizárólag időleges kiállításokra szolgál, míg a másikon az idegenek kaptak helyet. Ez utóbbiban vannak a különböző államok állandó kertészeti kiállításai, tehát a magyar osztály is; azonban ugyanez épület egy részét jelölték ki az idegen államok időleges kertészeti kiállításaira.

Igaz, nincs szabály kivétel nélkül; s így érthető, hogy a francziák az oroszoknak az első időleges kiállításra saját külön csarnokukban juttattak helyet.

A két óriási csarnok körül, valamint a Szajna mindkét partján s különösen a most épült remek III. Sándor-híd szomszédságában roppant területet foglalnak el a francia kertészek szabadba kiültetett alakított gyümölcsfái és különböző virágzó és díszítő növényei, melyek közé a különböző rendszerű hajtató és egyéb növényházak egész sorai illeszkednek be. Tarkítják a képet a kerti butorok, kerítések, létrák és egyéb kellékek kiállítóinak változatos csoportjai.

Az első időleges kiállításban azonban ezek nem szerepeltek, mert annak tárgyait a korai (hajtató) és áttelelt termelvények képezték.

Az izlés, a szép csoportosítás és elhelyezés — a francziáknak az élelmességen kívül a legfeltünőbb előnyös tulajdonsága — az első időleges kiállításra is igen tetszetősen nyomta reá bélyegét.

A mint belépett a látogató a 20 méter magas üvegszarnokba: a közepén több sorjában elhelyezett zöld szegélyű ágyakban a legkülönbözőbb színekben pompázó tulipánok, orgonák, kaméliák, azaleák (Louis Dallé vagy 40 fajtát gula-alakra nevelve állított ki), rhododendronok, rózsák, amaryllisek, gyöngyvirágok, árvácskák stb. óriási csoportjai közül Flora asszony és társnőinek kecses szobrai kandikáltak mindenfelől több kevesebb kacérsággal feléje. Az épület főhajójához két oldalról csatlakozó s emeltebb talaju, alacsonyabb mellékhajókból és ezek üvegfülkéiből meg a legszebb Orchideák, Cattleyák és Loeliák csoportjai, majd virágzó Aloék, Anthuriumok, Bougainvillea, Acacia grandis, Irisek, Hortenziák, stb., majd megint remek asztaldiszkek kápráztatták a szemet; más részről pedig hajtatót számozók és cseresznyék, déli gyümölcsök s eltartott téli gyümölcsök: különösen pedig bámulatosan áttelelt

aransárga és hamvas fekete szőlőgerezdek szárai csiklandozták az innyeket. Tovább haladva, az épület főhajójának végében álló kupolás teremben igen szép eltartott és hajtattott konyhakerti termények nagy csoportjai vonták a figyelmet magukra.

Ha ezekhez még hozzávesszük a köztesen elhelyezett óriási páلمانövényeket és az épületet tartó és zöld ráccsal diszitett vasoszlopok fejei körül alkalmazott gyönyörű virágzó növények szinpom-páját: némi halvány képét rajzoltuk meg a sikerült kiállításnak. Lapunk terjedelme és iránya nem engedvén meg a virágzó és diszitő növények részletes ismertetését, a gyümölcsökre és konyhakerti terményekre vessünk behatóbb pillantást.

Áttelelt gyümölcsöket többen állítottak ki; ezek közt láttunk igen szép almákat és körtéket, de az igazat megvallva: mégsem láttuk mind azt, a mit vártunk. Még a »Société Régionale de Montreuil-sous-Bois« és a »Société de l'Aube« társaságok I. díjat nyert gyümölcsgyűjteményei is — bár egyébként szépek és gazdagok voltak — meglehetősen fonnyadt állapotban kerültek a kiállításra. Gyönyörűek voltak azonban az A. Mottheau párisi cég Thorigny-ből (S. et M.) kikerült gyümölcssei: Téli esperes, Duchesse de Mars és Belle Angevine körtéi, valamint Canadai és Francia szürke renet, Api és óriási Téli fehér kálvil almái, melyeken a fonnyadásnak nyomai se látszottak; e gyönyörű gyümölcsök csodálatosképen csak II. díjat kaptak. Nagyon szép almákat (Pomme d'Auvergne) mutatott be az elismerő oklevéllel honorált »Société d'Horticulture du Puy-de-Dome« társaság is.

Várakozásunk ellenére igen szép körtéket és almákat állítottak ki az orosz Crimiából. Különösen feltűnő fejlettek voltak Téli esperes, Esperen bergamot és Virgouleuse körtéik; továbbá Canadai renet, Orleansi renet, Oberdick renet, Champagnei renet, Wellington renet, s végül Sary Sinap és kivált Candil Sinap nevű almáik, melyek közül a Virgouleuse körte és a Candil Sinap nevű nagy piros rozmarin alma I. díjakat szereztek kiállításuknak: Kapoustin testvérek moszkvai s Taioursky simpheropoli kertészeknek. E gyönyörűen eltartott orosz gyümölcsök azonban harmadnapra már mind foltosodni és rothadni kezdtek, úgy hogy el kellett azokat távolítani; ami aztán valószínűvé teszi azt, hogy az eltartás és szállítás aligha nem mesterséges hideg (jég) alkalmazásával történt.

Az áttelelt gyümölcsök közt azonban volt egy: a szőlő, mely határozottan megérdemelte a pálmát. Oly teltek, hamvasak, üdék, sőt zöld kocsányuk voltak az eltartott gerezdek, hogy ha rá nem lett volna írva az ellenkező: hajtattott szőlőknek hihette volna az ember. Különösen a Thomery-i termelők vetekedtek egymással az elsőbségért; köztük a híres Salomon et fils cég s a Syndicat de Thomery mutattak be nagyobb gyűjteményeket, melyekben a főbb fajták a Chasselas doré de Fontainebleau és Black Alicante; ezeken kívül még a Dodrelábi és különféle Chasselas-ok. Ezek mind októberben venyigéstől levágva és vízbe állítva teleltek át oly tökéletesen, hogy szebbet már képzelni sem lehet.

Az összes fajták közt a Chass. doré de Fontainebleau a leghasználtabb az eltartásra; gyönyörű aransárga, áttetsző borostyánkőhöz hasonló, meglehetősen nagy bogyóju Chasselas-féleség ez, melyet Thomeryben általánosan tenyésztenek az u. n. Thomery-i lugasmivelés szerint. A legtöbb kiállító más fajtát nem is mutatott be, de ezt teljesen kifogástalan, sőt gyönyörű minőségben.

A hajtattott gyümölcsöket jóformán a cseresnye és a szamóca képviselte. Cseresnyéből csaknem kizárólag az Anglaise hâtive-ot hajtatták, melyből egy kis fáskán 215 drbot számláltam meg. Szamócából hajtásra kedvelt fajták a: Dr. Morère, St.-Joseph és Laxton's Noble.

A konyhakerti termények csoportjában különösen 3 kiállító tünt ki; u. m. a Vilmorin-Andrieux et Cie párisi nagy magkereskedő cég, mely igen szép eltartott és korai terményeket, üvegtakarók alatt csirázott magvakat, champignon-ágyakat stb. mutatott be s mely virágzó növényeivel is I. díjakat nyert; a másik nagy kiállító a: »Société de Secours Mutuel des Jardiniers-Horticulteurs du département de la Seine« egyesület és az »Ecole d'Horticulture du Refuge du Plessis-Piquet« kertészeti iskola, melyek a dicséretet egyenlően megérdemlik.

Beszámolva rövidesen a párisi első időleges kertészeti kiállításról, sajnálattal említem meg, hogy hazánkból csak ketten vettek abban részt; az egyik kiállító 4 szál tormát s a másik kevés paprikát és paprika-magot küldött oda. Midőn pedig a francia kertészet bemutatott eredményei előtt kalapot emelek, azt a reményemet fejezem ki, hogy az ősszel ugyanott tartandó téligyümölcs-kiállításon, ha Isten jóvoltából lesz mivel: hazánk is méltóan lesz képviselve, bárha nem kisebb versenytársai lesznek is ott, mint a minők Németország, az amerikai Egyesült-Államok és Kanada.

Dr. Györy István.

Az őszibarack nagyban termeléséről.

(Folytatása és vége.)

Tavaszzal, a metszés idején, ismét visszatérünk tavalyi fánkhoz és azt akkép metszük meg, hogy a vezérvesszőn a harmadik kezelési időszak alatt képződött és annak idején két levélre visszakurtított vesszőt (15. ábra *a*) meghagyjuk, vagy ha tövében egy, néha két jól fejlődött rügy van, eltávolítjuk, mivel ilyen esetben úgy is be szokott az száradni. Esetleg alatta a vezérvessző is visszametszhető, lévén ott egy alkalmas hármás rügy. Erre tehát, amint látjuk, nem helyezünk súlyt; ellenben az alatta levő villás vesszőt (15. ábra, *b 1.*, *b 2.*) már nagyobb figyelmünkre méltatjuk és ennél a *b 1. vesszőt három rügyre*, vagyis fára, a *b 2.-t pedig négy-öt hármás rügyre*, vagyis termőre metszük. A bokrétanyársat (15. ábra *c*), melynek tövében még egy rügy is fejlődött (15. ábra *c 1.*) bántatlanul hagyjuk; a *d 1.* és *e 1.* vesszők fára, a *d 2.* és *e 2.* hosszúra, vagyis termőre metszünk. Szintugy *f* vesszőt is hosszúra metszük, minthogy

ennek tövében megint találunk egy farügyet, *f 1.*, mely a szükséges póthajtást szolgáltatni fogja. A *g*-vessző megint rövidre, vagyis fára, szintugy *h 1.* is, ellenben a *h 2.* termőre metszetik. A tavalyi termővessző (15. ábra *l*) és a kitermett bokréta-nyárs *l 2.* töben távolíttatnak el; helyettük a póthajtások *k* és *l 1.* fára metszetnek, hogy elágasodjanak. A metszés befejeztével ágrészünk azon formával fog birni, melyet 16. számú ábránk feltüntet. Ebből már most elég világosan látható, hogy azon cél, melyet magunk elé tűztünk, hogy t. i. őszibarackfánk minden egyes ága alulról a hegyéig fedve legyen terméssel, elég jól megközelíthető, mivel a fára metszett rövid vesszőknek póthajtások, a

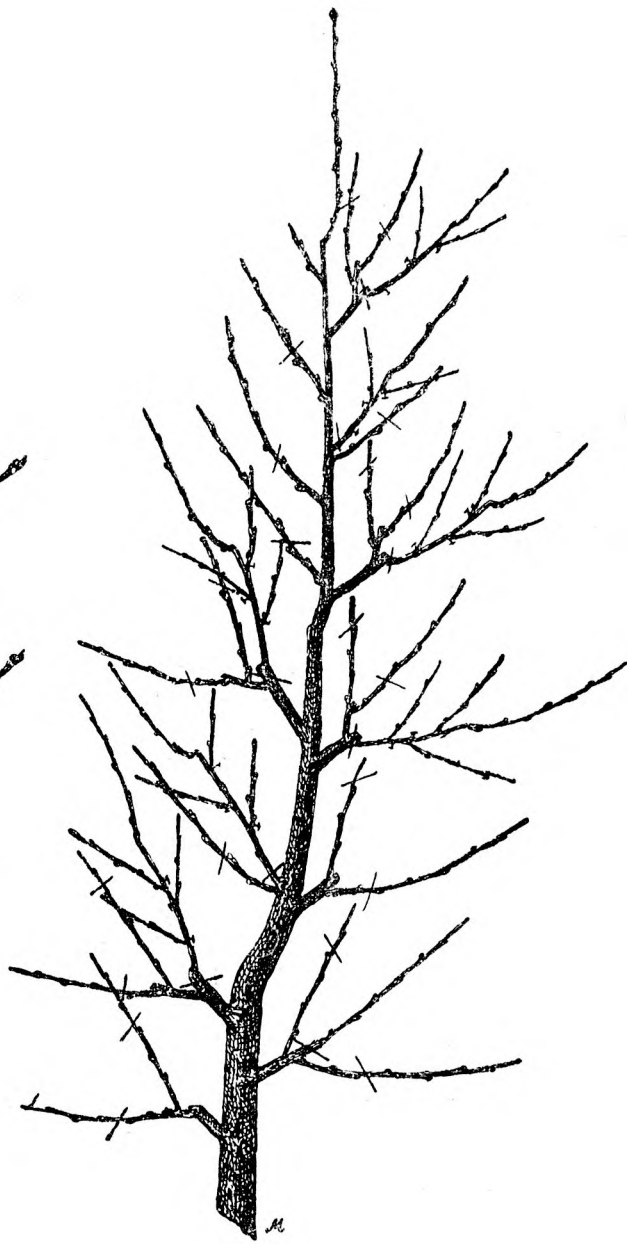
tük — akkor azon kép fog előttünk állani, melyet 17. számú ábránk tüntet fel. Rajta találjuk a tavalyi termővesszőket, melyeket töben eltávolítottunk. Ott találjuk a pótvesszőket, melyek közül az alsókat megint fára, a felsőket pedig termőre metszük és ezt megfordítva csak akkor tesszük, ha az alsó vesszők valamelyike gyenge, fejletlen volna. Máskor soha sem; mert mentől közelebb a koronaághoz

15. ábra.

16. ábra.

17. ábra.

termőre metszetteknek pedig gyümölcsök hozása lévén a feladatuk, azt meg is fogják valósítani; csak arra legyünk folyton figyelemmel, hogy egyes hajtások a többiek rovására túl ne növekedjenek, mert az egyszerű megzavart egyensúlyt felette nehéz később ismét helyreállítani. A nyári teendők különben ugyanazok lesznek ezután is, mint az eddigiek voltak.

Ha ugyanazon ágrészt egy év után tavasszal ismét megnézzük — feltéve, hogy az előző nyáron a hajtások fejlődését ellenőriztük és kellőképen kezel-

vagyunk képesek a termést fejleszteni, annál szebbek lesznek a gyümölcsök. Ott találjuk továbbá azon termővesszőket, a melyek tövéből egy-egy pótvessző fakadt, hogy ezekkel mittevők legyünk, azt tudjuk már. Nemkülönb az is, mit tegyünk azon éves vesszőkkel is, melyek tövében egy póthajtást adó rügy ül, melyet különben a kellő számú vonalak is eléggé érthetővé tesznek, minél fogva meg vagyunk győződve, hogy az, ki az elmondott metszési módot őszibarackfáinál alkalmazza és minden

munkát a maga idejében törekedik elvégezni: igazat fog nekem adni abban, hogy az alacsony törzsű őszibarack bokorfának ez a legegyszerűbb és gyakorlati tapasztalaton alapuló kezelési módja, melyel nemcsak annak felkopaszodása s korai elhalása akasztható meg, hanem egyuttal folytonos és egyenletes termékenységben is tartható; miáltal bőven meghálálja azon aránylag kevés fáradságot, melyet reá fordítottunk. Ezek után pedig tekintve azon kedvezőtlen időjárási viszonyokat, a melyek hazánkban mind állandóbbá válni kezdenek és ennek következtében nem egy helyen teszik kívánatossá és megokolttá, hogy az őszibaracknak legalább egy részét *rácsozat* mellett neveljük és ápoljuk; tekintve továbbá ama sok, gombaféle és állati ellenséget, a melyek ellen az őszibarack-termelőnek folytonos harcban kell állania, tekintve végül ama körülményt, hogy az őszibarack piacra hozásánál még mindig sok hibát követünk el, a mi állandó forrása a panaszoknak: ha a jóságos Isten megengedi, ugy a jövő évben majd ezeket fogom elmondani, okulására mindazoknak, kik a gyümölcsök emez egyik legfelségsőbbikének termelésével foglalkoznak. Addig is ajánlom az eddig elmondottakat, szintugy magamat is az olvasó szíves jóakarataiba.

Angyal Dezső.

Néhány szó gyümölcstermelőink kereskedelmi érzékéről.

Hazánkban — ha nemis éppen minden vidéke, de — nagyobb része, gyümölcs termelésre kiválóan alkalmas. Mégis, ha vissza tekintünk 30—40 év előtti időre, a midőn még alig volt ellensége a gyümölcsfáknak s azok minden különös gondozás nélkül, majdnem maguktól nőttek termő fákká: csak a nagyobb városok közelében jutott eszébe némely embernek, hogy esetleges gyümölcs fölöslegét a piacra vigye s beérte azzal, ha annyi termett, hogy abból házi szükségét fedezte. Így aztán élelmesebb, főképen stájer szomszédaink látták el városainkat gyümölcs-csel, a miért szép pénzt vittek ki az országból.

Néhány évtized óta azonban örömmel tapasztalhatjuk, hogy daczára a sok gyümölcs ellenségnek, melyekkel folytonosan küzdenünk kell, a gyümölcs termelés hazánkban szép haladást mutat. Erre ugyan részben a terhes gazdasági viszonyokkal folytatott küzdelem vezette a mezőgazdát; de vezetni másrészt a kormány, mely cél tudatos és üdvös intézkedéseivel nemcsak utmutatóként szolgál a termelő közönségnek, adván potom pénzért a szakszerűen szerkesztett »Gyümölcskertész« szaklapot, melynek minden száma gazdagítja tudásunkat; de egyszersmind az ország különböző helyén felállított 26 állami faiskolában bárkinek olcsó pénzért juttat kész gyümölcsfa oltványokat. Ezen faiskolákban jelenleg is több mint 200 ezer ilyen oltvány vár az ültetni kívánó közönségre.

Tehát gyümölcsfáink volnának már s az Isten segítségével és saját magunk szorgos ápolásával néhány év múlva annyi gyümölcsöt termelhetünk, hogy azzal nem csak hazánkat, de a külföldet is

elláthatjuk gyümölcs-csel; főképen ha azon leszünk, hogy vevőinket becsületesen kiszolgáljuk, mely esetben ismételten bizalommal felkeresnek bennünket; míg ellenben, ha a hirdetett szép gyümölcs helyett szemetet szállítunk s azt is oly gondatlanul csomagoljuk, hogy mire az rendeltetése helyére érkezik, használhatlanná válik, azzal nem csak a vevőt csaljuk meg, kit csak egyszer lehet becsapni, de megcsaljuk magunkat is, mert lerontjuk hírnevünket és a vevők tőlünk elfordulnak.

Egy példát hozok fel, mely velem történt. Valaki Fogarásból (nevét itt egyelőre elhallgatom) november hó elején különböző faj almákat hirdetett eladásra 5—6 forintjával mázsánként. Én azonnal irtam neki, hogy küldjön mintául számomra egy pósta csomagot; mire ő azt felelte, hogy kicsibe szállításra nem vállalkozik, de a gyümölcs minősége *kitünő, gyönyörű színű és teljesen fejlett*, az ára azonban most már 7 forint, csomagolás pedig úgy történik ládáknak, hogy az 15 fokos hideget is kiáll, előlegül pedig mázsánként 3 forint küldendő. Én ezen kijelentésre lépre mentem s 3 forint elküldése mellett megkértem, hogy küldjön azonnal számomra egy mázsát, nehogy az idő megváltozván, abban mégis kár essék. A jó idők elmúltak, az alma azonban nem érkezett. Már éppen irni szándékoztam, hogy a beállott zord idő miatt, inkább várjon kissé a küldeménnyel, a midőn megkaptam levelező lapját, melyben értesít, hogy december 11-én, tehát éppen a legzordabb időben, 120 kilogramm *finom almát* gyorsárúként vasuton utnak indított, még pedig azért 120 kilót, mert 100 kilo egy ládába nem fért, két láda pedig 120 kiloval telt meg. Ez nem baj, gondoltam, hisz ha az alma a várakozásnak megfelel, még úgy is többet rendelünk itteni barátainkkal.

A közben Kun-Szt.-Miklós vasuti állomástól az értesítést is megkaptam a szállítmány megérkezéséről, melyért 11 forint 55 krajczár volt fizetendő. Egy kissé sokaltam ugyan, de gondoltam 120 kilogramm szép alma, a már előlegül küldött 3 forinttal, 14 forint 55 krajczárt megér. De nagy volt meglepetésem, a midőn a ládák megérkeztek s azok összsúlya volt 120 kilogramm; de még jobban meglepődtem s felháborodtam, midőn a fél hüvelyk vékony deszka ládákát felbontva, azokban olyan — ugynevezett — hulladék almát találtam, milyeneket disznókkal szoktunk feletetni s az is teljesen átfagyva, mi igen természetes is, mert a vékony deszka ládába, sem a fenékre, sem az oldalaira, még csak egy szál szalma béllés sem tétetett s az alma úgy lett beöntve, mint akár a dió. Igaz, hogy ily szemét jobb csomagolást nem is érdemelt. Az ócska ládákat pedig, melyek 19 kilogrammot nyomnak, alma árban számította. Így 101 kilogramm kidobni való szeméért fizettem 14 forint 55 krajczárt.

Ha így bánunk vevőinkkel és sajnáljuk az ilyen szemetet disznóinkkal feletetni s azzal a jóhiszemű vevőt megcsalni kívánjuk, utóbb a legszebb gyümölcsöt leszünk kénytelenek a disznókkal feletetni, mert nyakunkban marad.

Halmi Nándor.

Értekezlet a csemege-szőlő értékesítése tárgyában.

A földmivvelésügyi ministeriumban Darányi Ignác minister úr elnöklése mellett a csemege-szőlő értékesítése tárgyában ápr. 30-án szaktanácskozás volt, amelyen hazánk legjelesebb szakértői nagy számban vettek részt. Egyhangulag oda nyilatkoztak, hogy hazánk szőlő terménye Angol-, Orosz- különösen Németország területén keresett árucikk és az olasz valamint spanyol szőlőküldeményekkel minőség tekintetében kiállja a versenyt. Hogy kivitelünk mégis pang és már közepes termés esetén sem vagyunk képesek a gyümölcsöt értékesíteni, ennek oka különféle hiányokban keresendő. Nevezetesen pedig abban, hogy nem szállítunk, sőt nem is termelünk olyan szőlőfajtákat, amelyek kemény állományuk folytán a hosszabb utat is kiállják és e mellett mégis keresett minőségűek lennének. Ebben a tekintetben azonban a már eléggé elterjedt Chaselas fajták eléggé megfelelnek, csupán azok nem jók ezekből, melyek nyirkos talajon termettek. Hasonlóképpen megfelelnek a kecskecsesü fajták is. Törekednünk kell a termelés egyöntetűségére: csak kevés de jó fajtát és nagyobb mennyiségben termeljünk. A már meglevő és megfelelő terményt azért nem tudjuk értékesíteni, mert a termelők különösen a külföldi fogyasztókkal nem érintkeznek, minduntalan igénybe veszik az igen gyakran megbízhatatlan közvetítőt, a ki a termelő érdekével vajmi keveset törődik. A kereskedő pedig nem jön hozzánk személyesen, mert nem tudhatja hol és minő terményt kaphatna nagyobb mennyiségben. A szokásos esomagolás hiányos és nem tetszetős, nem védi meg a gyümölcsöt; a gömbölyü alju és domboru fedelű kosarakkal a waggonok területe sem használható jól ki. Ezért inkább ajánlják a külföldre szállítandó szőlő számára a négyzetleges és lapos fedelű kosarakat vagy ládákat.

Igen hátrányosak a szállítási nehézségek. Sem kellőképpen berendezett vasuti kocsiaink nincsenek, sem pedig aállítás időtartama biztosítva nincs. Tetemes mennyiségű szőlő nem egyszer teljesen megomolva érkezett, mert 3—4 nap helyett 6—8 napig is utban volt. Aállítás díjak mérséklendők volnának; a feladó állomáson berendezésnek kellene lenni, ahol a kocsiarakásig alkalmas helye lenne az árunak. A lehető gyorsállítás érdekében éjjel is fel kellene venni aállításmányt és azt akár személyvonatokkal továbbítani. Gyűjtőkocsik alkalmazása szintén jó volna. Az államvasutak jelenvolt képviselői ígéretet tettek, hogy a lehetőségig elfognak mindent követni, hogy a termelők kívánásait kielégíthessék. Az értékesítés kérdésében megállapodás történt, hogy a termény összegyűjtésére szövetkezetek volnának szervezendők, a melyek esetleg előleget is adnának. Az értékesítéssel olyan nagyobb céget kellene megbizni — esetleg némi állami támogatás mellett, — melynek a külfölddel nemcsak éppen a szőlőre nézve, de egyebekben is összeköttetései volnának. Ennek működését állami közegek: a gazdasági és kereskedelmi szaktudósítók

ellenőriznék. Ezek a kérdések most már tanulmány tárgyát fogják képezni és a kormány mindent el fog követni, hogy a szükséges intézkedéseket mielőbb életbe léptesse és ezekkel megfelelhessen a termelők óhajításainak. *Rz.*

Közhasznú kérdések és feleletek.

57. *Kérdés.* Szives értesítését kérem, vajjon a borászati szaklapok miért ajánlják a szőlők permetezésére a Vermorel-féle Eclair permetezőt, mikor az itt szerzett tapasztalataink szerint gyakran romlik és a Mayfarth-féle évekig se romló önműködő permetezővel a versenyt nem állja ki.

Kürth.

B. Gy.

57. *Felelet.* A néhány év előtt tartott s a földmivvelésügyi kormány által rendezett országos permetező verseny bíráló bizottsága az ott bemutatott és kipróbált permetező készülékek közt a Vermorel-féle Eclairt találta a legajánlatosabbnak. E készülék előnyei közé sorolta a tökéletes működésen kívül annak szilárd és egyszerű szerkezetét, mely — saját tapasztalataink szerint is — éveken át nem romlik és javítás nélkül kitűnően működik. Egyetlen romló része — mint általában az u. n. membrán-szivattyuknak — a gummi lap, mely bárki által pár perc alatt kicserélhető; de ez is több évig eltart, ha eredeti jó gyártmány; míg ha rossz, egy évadban sem tart ki. Önök aligha nem ilyen rossz gummi lapokat kaptak. A Mayfarth Ph. és társa által készített Syphonia permetező-készülék jóságát mi is tapasztalatból ismerjük és bizonyíthatjuk; valamint elismerte a bíráló bizottság is. Azonban hátrányának tekintette azt, hogy a megtöltésre fordítandó idő meglehetősen veszteséget okoz, bárhol meg nem tölthető, csak a hol a kád a külön szivattyúval el van helyezve, dugós szivattyúja könnyebben romolhat s úgy ez, mint a puttony maga — ha esetleg szelel — nehezebben s nem akárki által javítható s végül ha tulságos sok levegőt szorítanak bele, még bajt is okozhat. Ez más szóval annyit tesz, hogy ennek kezelése (beleértve a manometer vagyis nyomásmutató ellenőrzését) több értelmet kiván, mint a mennyi némely napszámban megvan. Ez évben f. hó 26-án egyébiránt új permetező versenyt rendeznek a biharmegyei gazdák Nagyváradon, majd meglátjuk az eredményt. Mindenesetre óhajtandó és üdvös dolog volna, ha állami kezdeményezésre még ez évben oly országos verseny rendeztetnék, a hol nemcsak a régibb (esetleg javított), hanem a legújabb permetező készülékek is — melyek közt nem egy kitűnő hazai gyártmány van — beható bírálat alá kerülnének. *Gy.*

58. *Kérdés.* A múlt évben a rozsda-betegség az egész dinnye-termésemet tönkretette, a mely ellen semmiféle védekezés nem használt; kérem velem tudatni, hogy van-e ez ellen a baj ellen valami hathatós védekezési mód s ha igen, miként kell azt alkalmazni?

Mohács.

R. K.

II*

58. *Felelet.* Nem lehet a kérdésre teljes határozottsággal felelni, mert rozsdabetegség alatt a dinnyén vidékek szerint eltérő gombabántalmakat szoktak érteni, sőt hiányos tenyésztési körülmények hatásait is ilyeneknek mondják néha. Gyakori betegsége ugy a görögdinnyéknek, valamint a sárgadinnyéknek az a foltosodás, melyet az *Alternaria brassicae forma: nigrescens* nevű gomba idéz elő, minek következtében a leveleken, de főleg a gyümölcsökön feketés foltok mutatkoznak. Védekezés gyanánt bordói keveréket használnak ellene permetezés alakjában, még pedig a mint a foltok mutatkozni kezdenek, azonnal megkezdendő a permetezés; 15—20 nappal később a permetezést meg kell ismételni. A jobb tapadás céljából a kísérletező (Peglion) szalmiákot vagy cukrot kever a bordói oldathoz. A keverék tehát a következő: $1\frac{1}{2}$ kg. rézgálicz, $1\frac{1}{2}$ kgr. égetett mész, $\frac{1}{3}$ kgr. szalmiák, 100 liter víz. Ugyanezen szer egy másikféle betegségnek a továbbterjedését is megakadályozza, mely főleg a dinnyeszárakat és gyümölcsöket bántja, barnás-szürke foltok alakjában, okozója a *Scolecotrichum melophthorum*. Ha a beteg részt beküldi, biztosan sikerül a bajról véleményt mondani. *Sch.*

59. *Kérdés.* Kérem velem tudatni, hogy a kiültetett lúczyfnyőnek fölnyesése szükséges-e?

Királyrév.

K. F.

59. *Felelet.* A fenyőféléket egyáltalában nem szükséges nyesen vagy metszeni, mert azok többnyire piramis-termetüket önmaguk szabályozzák saját szerű ágaképződésük által. Nyésés tehát csak olyan esetekben válik kívánatossá vagy szükségessé, midőn beteg és elhalt részeket kell eltávolítani, azonfelül pedig olyan esetben, a mikor valamely fenyő féléből (pl. Thúya, lúczyfnyő) élősvényt akarunk nevelni. Az ültetéskor csak arra kell gondot fordítani, hogy a földestől kiemelt egész gyökérzet lehetőleg együtt maradjon, azokat visszametszeni azonban nem szabad. A fenyők ültetésének legkedvezőbb hónapja a május. *Sch.*

60. *Kérdés.* Őszi barackfáimat alighanem az *Exoascus* gomba bántja; kérem a beküldött leveleket megvizsgálni és védekezést ajánlani.

Körös-Tarján.

G. A.

60. *Felelet.* A beküldött őszibarackfaleveleket csakugyan az *Exoascus* (*Taphrina*) *deformans* nevű élősködő gomba támadta meg, ettől van a leveleknek ez a nagyfokú bodrossága. Védekezés céljából tessék mindenekelőtt az összes beteg levelű hajtásokat eltávolítani és elégetni, de úgy hogy a lemetsett hajtás alján 1—2 egészségesnek látszó (de alkalmasint szintén inficiált) levél legyen. Ezután az egész koronát meg kell permetezni a következő kaliforniai keverékkel: 6 kgr. oltott mész, 3 kgr. kénpor, 2 kgr. kősó és 1 hektoliter víz (a sót csak a permetezés előtt keverjük hozzá). A védekezésnek valódi módja az, hogy ezt a permetezést közvetlenül a rügyek fakadása előtt foganatosítsuk, mert a kilombosodás után végzett permetezés már nem akadályozza meg a levelek bodrossodását, csak a felületesen letelepedett spórákat öli meg és így a baj további terjedését csökkenti bizonyos mértékben. *Sch.*

61. *Kérdés.* Kérem tudatni, mit tegyek egy 4 éves magvaváló szilvafámmal (még virágja sem volt és levelei nagyobb része összezsugorodik), hogy termés legyen rajta? Továbbá egy 4-éves körte oltványom tavaly és most is tele volt virággal és egy gyümölcs se maradt rajta; mit tegyek, hogy eme császárkörtének gyümölcsét láthassam? Egyéves mult az ültetésem.

Kiskörös.

M. T. A.

61. *Felelet.* Ha nem eléggé világos kérdését jól értelmezzük, akkor egyéves ültetésű egy magvaváló szilvafa, mint a kérdezett császárkörtéje is; ebben az esetben ne csodálkozzék, ha nem hozott még termést egyik sem, mert az új ültetésű fák rendszerint, a míg a gyökérzetük a visszametszést kiheveri, nem szoktak gyümölcsöt érlelni. Ha pedig az ültetés már régebbi, akkor, feltéve hogy egészséges fákról van szó, a talajban vagy a helytelen metszésben kell az oknak lennie. Tessék a talajt jól felásatni és megtrágyázni. *Sch.*

62. *Kérdés.* Szépen diszló 8 éves rizling szőlőm egyes tőkém a vesszők nagyon vékonyan fejlődtek, bár most mind hajtanak. Nem levén talajunk immunis, hanem iszapos homok, aggodom, nem-e fillokszera ütött benne tanyát. Kérem a beküldött tőkét megvizsgálni s velem tudatni, mivel kell védekezniem?

Nagy-Lak.

R. J.

62. *Felelet.* Ambár nincsen kizárva, hogy szőlőjében Phylloxera pusztít, de a hiányosan kiásott gyökérzetű tőkének vizsgálata közben ezt a betegséget nem sikerült felismerni. A szőlőgyökérzet óvatossan, kivált a finom hajszálygyökerekkel együtt kellett volna kiásatni és elküldeni; ha így jár el, szívesen vizsgáljuk meg, de nem ártana legalább 2—3 beteg tőkét elküldeni. A mi azonban a felismert betegséget magát illeti, közöljük, hogy *gyökérpénészt* konstatáltunk; ezt akként lehet felismerni, hogy a kiásott gyökérágak vastagabbjainak kergéte fehér, meszes külsejű, czérnaszálakhoz hasonló szővedék borítja, melyet a *Dematophora necatrix* nevű gomba idéz elő. Ez igen nagy károkat szokott okozni. És a tapasztalatok azt bizonyítják, hogy főleg a nedves fekvésű szőlők szenvednek tőle sokat. Ha szőlőnkben a gyökérpénész pusztít, akkor azt a területet nyílt árkokkal, vagy pedig alagsövezéssel csapoljuk le; ha pedig ezt helyi okokból nem tehetjük, akkor azt a területet, a melyen a szőlők a gyökérpénész következtében kivesztek, többé sem szőlővel, sem pedig gyümölcsfákkal ne ültessük be, mert ez a baj az utóbbiakat is érinti; az ilyen területet legjobb mezőgazdasági növényekkel beültetni. Ha szőlőnkben a gyökérpénészt csak egyes pontokon vettük észre, akkor ennek továbbterjedését meggátolhatjuk némileg az által, hogy a beteg tőkét teljes gyökérzettel és a karóval együtt kiássuk és elégetjük helyben, azonfelül járjunk el hasonlóképen a beteg tőkékkel tőzsomszédos egészséges, de valószínűleg már szintén inficiált szőlőtőkékkel vagy gyümölcsfákkal; a kiásott tőkék és fák helyét nem árt jól megszénkénegezni. *Sch.*

63. *Kérdés.* Kérem a beküldött körtegalyak kéregbetegségét megállapítani és a védekezés módját velem közölni.

Zrinyifalva.

H. L.

63. *Felelet.* A beküldött körtegalyak kicserepesedését a kéregben hajtáskorában megtelepedett *Fusicladium pirinum* nevű gomba okozta, mely ezenfelül a levelek és gyümölcsök megfoltosodását és megromlását is előidézi. Ez a betegség körte- és almafákon elég gyakori és főleg a gyümölcsöknek piaczi értékét és eltarthatóságát tetemesen alászállítja. Tessék a cserepes kérgű galyakat, minthogy azok részben vagy egészben amugyis elhaltak, eltávolítani és elégetni, utána pedig az egész koronát 2 százalékos bordói oldattal megpermetezni. Kitűnő hatásnak bizonyult azonfelül fusicladiumos levélfoltok ellen a következő keverékkel való permetezés: 10 kgr. égetett mész, 5 kgr. kénvirág, 10 liter nyers glicerin és 100 liter víz; a meszet először méz-tejjé oltjuk, azután kénvirágot keverünk a glicerinhez és utóbbit a méz-tejhez adjuk és az egészet egy óra hosszáig könnyű tűzön főzzük és a vizet egy hektoliterre kiegészítjük. A keverékkel a teljes lombosodástól kezdve két hónapon belül háromszor permetezzünk.

Sch.

64. *Kérdés.* Konyhakertemben téli salátámat a föld alatt valamely állat elrágja, azonfelül a hagymába tavaszkor egy fehér kukacz mászik, melytől azok elpusztulnak. Kérem velem tudatni, milyen állatok tesznek kárt kertemben és hogyan pusztítsam azokat eredményesen?

Bikity.

T. M.

64. *Felelet.* Legczélszerűbb lett volna a károkat okozó állatokat vagy a beteg növényrészeket »Érték nélküli minta« gyanánt hozzánk juttatni, mert így látatlanba nem lehetséges biztos véleményt mondani. Valószínűleg lótetű bántja a konyhakerti salátáját. Tessék friss lótrágyát több helyen apró halmokba rakni és az azokban előszeretettel gyülekező állatokat időnként el lehet pusztítani. Azonfelül a nyári hónapok folyamán tessék a föld alatt arasznyi mélységben található lúdtojás nagyságu fészkeket felkeresni és felnyitni (juli, augusztus) és a bennük nagyobb mennyiségben található tojásokat (300—400) vagy már az álcákat tömegesen lehet irtani. A salátát egyébiránt a lótetű szereti és annak gyökerei alól is ki lehet a kártevőket szedegetni és elpusztítani. A fészkek felkeresésében irányadó lehet az, hogy a fészkek közelében a földalatti turások a földet a vakon turásaihoz némileg hasonló módon repesztik szét, tehát ezek nyomában haladva kezünkkel, nem sok fáradsággal megtalálhatjuk a fészkeket. A hagymákat alkalmasint a *hagymalegyek* bántják, illetőleg azoknak álcáik. Védekezés czéljából a már beteg növények feltétlenül kiveendőek és elégetendőek; a hagymaágyakat czélszerű szénporral behinteni, de ez csak keveset használ; további tényező a hagymáknak lehetőleg kései vetése, így pl. április közepe után csak; végül feltétlen vetésforgó.

Sch.

65. *Kérdés.* Őszibarackfáimról tömegesen hullanak a levelek; 3—4 hét óta folyton esik itt az

eső, talán ez volna az oka? Küldök a lehullott levelekből, valamint egy bogarat is, utóbbi nem-e a *Rhynchites cupreus* nevű orrmányos? Mitől hullanak a levelek és miképpen védekeznek a *Rhynchites* ellen?

Temesvár.

L. F.

65. *Felelet.* A beküldött őszibarack-leveleket nem gomba bántja, azoknak megfoltosodása nem paraszitikus természetű, ez talajbeli okokból származhatott vagy a fának valamely más része lehet beteg. A küldött bogár neve *Lina populi* nem pedig *Rhynchites cupreus*; utóbbi orrmányos fejű karcsubb és apróbb bogár, barna színű és vörösrézfényű. A bogarakat le kell rázni a fáról, azonfelül a lehullott gyümölcsöket össze kell szedni és a benne levő álcza miatt elégetni. A szilvafákon a bogarak júniusban és júliusban jelennek meg, akkor kell tehát azokat a legjobban a kora reggeli órákban pusztítani.

Sch.

66. *Kérdés.* Cseresznye és meggy minő talajt kíván? Gödre hány centiméter mély, hosszú és széles legyen? Cseresznye- és meggyfáim ez idei tavazon szépen kihajtottak, de most kivált a cseresznyék leveleiket kezdik hullatni, a meggynek hajtásai pedig igen gyengék. Miként kell ezen bajokat orvosolni?

Fericianciu (Slavonia).

F. K.

66. *Felelet.* Mind a kettő a kissé meszes, közepkötött talajt szereti. A cseresznye inkább szárazabb talajt és kitett állást, — tehát a magaslati helyeket kedveli, a meggy a kissé nedvesebb talajt és inkább a hegy tövében vagy a sikon szeret. Nagyon televényes talajon mindakettő mézgásodik. Anélkül, hogy a körülményeket ismernők, nem mondhatjuk meg, mi lehet fái levélhullásának az oka; származhatik az a talaj szegény voltától, megtámadhatták hajtásait és gyökérzetét növényi vagy állati élősdiek stb. Tessék az okot kutatni, a lehulló levelekből pedig tessék néhányat a budapesti m. kir. kertészeti tanintézethez (I., Ménesi-ut 45.) megvizsgálás végett beküldeni, hogy ennek alapján az orvoslás módját megmondhassák.

Rz.

67. *Kérdés.* Legelőmet olyan élősövénynyel óhajtanám bekeríteni, amelyen sem a nagy, sem az apró marha át nem menne. Minő fanemekből és miként készítem? Honnét szerezhetném be a magcsemetéket? Eper csemetét kaphatok-e a selyemtenyésztési felügyelőségtől és minő mennyiségben? Kapnak-e a kiscsordák az államtól az élősövénynek való csemetékből ingyen? Az a legelő, amelyet élősövénynyel akarok bekeríteni, agyagos homok, kissé szikes, a tavaszi hónapokban kissé vízfolyásos.

Czegléd.

K. B.

67. *Felelet.* Az ön által említett czélra legmegfelelőbb volna: a svéd sövényrózsa, a *Maclura aurantiaca* (erős télen elfagy, de újra gyökérsarjakat hoz). A *Gleditschia* (ezt az első évben mindjárt a földszint felett össze kell fenni vagy összenövesztetni, mert felkopaszodik). A vörösfenyő, *Galagonya* stb. Ezen sövények részletes készítési módja le van írva a »Gyümölcskertész« 1893-ik évi folyamában. tessék azt e lapok kiadóhivatalától 1 frtéért meg-

hozatni. Tekintettel arra, hogy a neki való csemetéket kiscgazda kéri, talán a földmivvelésügyi m. kir. Minister úr utal ki ingyenesen. Az idén azonban már későn van. Ha talaja vizenyős, az élősövény mellett tessék árkot huzni, ennek földjéből töltést készíteni és ennek tetejébe ültetni az élő sövényt. Hogy ad-e a selyemtenyésztési felügyelőség ingyen eperfa csemetét, azt nem tudjuk, de magot igen.

Rz.

68. *Kérdés.* 1898-ban őszi barackokat alvóra szemezttem, ezek a mult évben hüvelyknyi vastag, 150 ctm. hosszú 2—3 hajtást hoztak és ezek tele vannak oldalhajtásokkal. A f. évben kora tavasszal a vezérhajtásokat 80—100 cmnyire, az oldalhajtásokat 2—5 szemre kurtítottam meg. Ezek némelyike sok gyümölcsöt és kevés hajtást hozott, másrésze pedig minden szemnél 10—20 cm.-es hajtást. Igen soknál a hármas szemekből 3 hajtás nőtt, ezek középsője 20—25 cm. hosszú a szélsők pedig 10—15 ctm. Kérem szives utbaigazításukat, miként bännék el velük helyesen?

Baranya-Monostor.

W. F.

68. *Felelet.* Hogy barackoltványai olyan erőteljesen növekednek ez azt bizonyítja, hogy jó helyük van. A megkurtítás a kellőnél erősebb volt, azért van sok oldal hajtás. Arra kell gondot fordítani, hogy a legelső oldalhajtások erősödjenek meg legjobban. A vezérhajtást majd a jövő tavasszal kevésbé tessék megkurtítani, mint az idén. A hármas szemekből előjövő középső hajtást tessék kitörni, a mellékajtásokat pedig megkurtítani. Ha a vezérágakon tulságos sűrűn volna hajtás, azokat tessék eltávolítani. Amelyeken sok a termés, tessék ennek egy részét eltávolítani.

Rz.

69. *Kérdés.* Kérem a beküldött direkttermő amerikai szőlővesszőn tapadó paizstetű ellen való védekezést velem közölni.

Makó.

B. K.

69. *Felelet.* A beküldött paizstetű-faj neve: *Lecanium vini Bouché*; védekezés céljából tessék a beteg vesszőket vagy egyéb részeket langyos szappanos vízzel lekefáltetni vagy pedig a Nessler-féle folyadékkal megpermeteztetni; ezt a következőképen készíthetjük magunknak: $6\frac{1}{4}$ deciliter dohánylég, $1\frac{1}{4}$ kilogramm közönséges házi mosószappan és 100 liter víz.

Sch.

70. *Kérdés.* Kérem sziveskedjék felvilágosítani: miféle rovar az, mely a küldött szilvákba belefurodott, milyen alakban hatolhatott abba be és miként védekezzem az ellen most és a jövőben? Megjegyzem, hogy az így sérült nagy mennyiségű szilvát mind leszedtem és megsemmisítettem. Nem képzelhetem el, honnan vehette magát ezen rovar, miután ősszel minden gyümölcsfát gondosan megtisztogattattam, elágazásain tul mésszszel bevonattam, tavasszal megtisztogattattam és megkefáltattam, a fák alját egy ujnyi vastagon oltatlan mésszszel beterttettem és földdel betakartam. Rügyszakadás előtt $2\frac{0}{6}$ -os bordói oldattal és virágzás után thanatonnal jól megpermeteztem. A kártétel mégis bekövetkezett!

Györök.

C. G.

70. *Felelet.* A beküldött éretlen szilvák belsejében a *Grapholitha funebrana* nevű sodrólepkefaj hernyója rágódik; a hernyónak 16 lába van, fehér színű, csak a háta piros, a feje pedig feketebarna. Védekezés céljából a megszurkált (férges) és lehullott gyümölcsöket össze kell szedetni és megsemmisíteni, azonfelül a fatörzsek ripacsos kérgei őszkor jól ledörzsölendők. A talajnak felásása és meszezése kétségtelenül czélszerű eljárás, mert a bábok a földben fejlődnek ki tulnyomóan. Ha azonban a védekezést nem a kellő gonddal és rendszerességgel hajtjuk végre, valamint ha közeli szomszédok nem követik példánkat, nem lehet teljes siker. Sch.

71. *Kérdés.* Kérem tudatni, miféle betegség van a beküldött körtefaleveleken és miképen lehetne ellene sikeresen védekezni?

T.-Strázsa.

S. A.

71. *Felelet.* A beküldött körtefaleveleken egy atkafaj: *Phytoptus piri* okozza a sötét színű foltokat; ezek a foltok eleinte rózsaszínűek majd sárgák, végre megsötétednek. Nagytóval a levél fonákján megláthatjuk az apró atkákat, melyeknek szívása következtében a levelek többé-kevésbé elszáradnak. Őszkor az atkák elhagyják a leveleket és a rügyszakba telepsznek, a hol nagyobb számmal verődnek össze és téli nyugalomban maradnak. Innét van, hogy a legelső tavaszi leveleket már megtámadják és rajtuk foltokat idéznek elő. Legradikálisabb mód a szentjánoshajtás előtt az atkától bántott leveleket mind leszedetni és elégetni, mert a további generációkat ekképen tetemesen megakadályozhatjuk kifejlődésükben. A *Phytoptus*-borította leveleket egyáltalában minden időszakban a fáról el kell távolítani és elégetni. Sch.

72. *Kérdés.* Körtefáim levelein általam ismeretlen tünetek mutatkoznak; ide mellékelek néhány levélkét s kérem, sziveskednék velem tudatni, vajjon mi okozza azt, és kell-e ellene védekezni s mivel?

Budapest.

K. L.

72. *Felelet.* A beküldött körtefaleveleket a *Phytoptus piri* nevű atkafaj támadta meg; a védekezési utmutatás céljából tessék a »Gy. K.« ezen számának 71. számú feleletét elolvasni és annak értelmében eljárni. Sch.

73. *Kérdés.* Alma-virágrügyszakot küldök azon szives kéréssel, méltóztassék utasítást adni, hogy a virágban levő rovarálca ellen, mely nálunk zöld hernyó név alatt ismeretes, lehet-e és miként védekezni, mert különösen egyik szőlőhegyben minden évben tetemes károkat okoz. A rovar szaporodásáról, illetőleg annak idejéről is köszönettel venném a felvilágosítást. B. S.

73. *Felelet.* A beküldött almavirágokban élő és »zöld hernyónak« mondott álca az almarontó orrmányos, vagy másképen rügyszakadó bogárnak (*Anthonomus pomorum*) az álcája, mely kora tavasszal, már április első napjaiban, vagy meleg időjárás esetén még korábban is, elhagyja téli buvóhelyét és a törzsön mászkálva a fára vándorol, a hol párázás után a nőstény hosszúra nyult fejével a fejlődő virágbimbó oldalát kifurja és belsejébe

egy mákszem nagyságu, szennyesfehér szmü petét rak; ebből kél ki a kártékony áleza, mely a bimbó fenekén élőködik és teljes bábkoráig benne tartózkodik. A petéből való kikeléstől a tökéletes (bogárrá való) kifejlődésig 3—4 hét telik le. A bogár egész nyáron át a faleveleket rágja, mint bogár áttelel és tavaszkor keresi fel a him a nőstény bogarat párzás czéljából. Védekezni ellene olyképen lehet, hogy a bogarakat az almafáról, kiváltképen április elején, vagy kedvező időjáráskor már márczius végén is (párasz idején), a fák alá terített ponyvákra vagy lepedőkre rázzuk és azután meleg vízbe fojtjuk. Minthogy a peterakás 2 hétig is eltarthat, tanácsos a bogaraknak ezen irtását többször megismételni, vagyis mindaddig, a mig lerázáskor bogár már nem hull le a fáról. Azonkívül a M. Kir. Rovartani Állomás kísérletei szerint tanácsos szeptember folyamán a fák derekára széna- vagy szalma-kötelet erősíteni és az itt telelésre meghuzódó bogarakat a tél folyamán kötelestül együtt elégetni.

Sch.

Vegyes közlemények.

M. kir. mezőgazdasági múzeum. — Budapestre utazó olvasóink figyelmét felhívjuk a m. kir. mezőgazdasági múzeumra, melynek gyűjteményeit nemcsak a mezőgazdák, hanem mindazok haszonnal és tanulsággal tekinthetik meg, kik a mezőgazdaság vagy valamelyik ága iránt érdeklődéssel viseltetnek. E múzeumban hasznos és kárttevő állatok gyűjteménye, növénytermelési, kertészeti, gyümölcsészeti, szőlészeti, állattenyésztési, baromfitenyésztési, méhészeti, selyemtermelési tárgyak, gép- és eszközművelékek, talaj- és műtrágyaminták, emléktárgyak, épületmodellek, statisztikai kimutatások stb. láthatók. A múzeum, mely a VII. ker. Kerepesi-út 72. számú házában van elhelyezve, a hétfői és ünnepeket követő napok kivételével naponként d. e. 9 órától d. u. 1 óráig van nyitva és látogatása ingyenes.

Országos gazdaértekezlet rendez az Erdélyi gazd. egylet, Háromszék vármegye gazdabizottságának közreműködésével, f. é. június 5-én d. e. 9 órakor Seps-Szent-Györgyön a városháza disztermében. Előző este ismerkedési estély lesz, 5-én d. u. lókiállítás, 6-án kirándulások. Előadók: Cs. Szabó József (az adóreformról), Székely György dr. (a székely kérdéstről), Szentkirályi Akos dr. (az erdélyi magyar fajta szarvasmarháról és a tejtermelésről), Bokor Tivadar dr. (Háromszék megye hitelviszonyairól).

Gy.

Légtörési elektromosság nyilvánulásainak u. m. érdekesebb villámcsapásoknak és azok pusztításainak, gömbvillámoknak (golyóvillámoknak) megfigyelésére és úgy a helynek, valamint az időnek (év, hónap, nap és óra) megjelölésére, ily adatok birtokában akár régebbi megfigyeléseknek közlésére is kéri az érdeklődőket a m. kir. orsz. meteorologiai és földmágnességi intézet (Budapest, II., Fő-utca.) Villámokról éjjeli zivatarok alkalmával készült fotografiai főlvételeket szintén köszönettel fogad az intézet.

A magyar kir. földtani intézet muzeuma a Stephania-úti új helyiségében a közönségnek díjtalanul nyitva áll minden vasárnap és csütörtökön, délelőtt 10—1-ig. Más napokon, hétfő és péntek kivételével, délelőtt 10—1-ig, egy korona személyenként fizetendő belépő-díj mellett tekinthető meg.

Baromfiak tenyésztésével foglalkozók bizonyára haszonnal olvasgatják *Hreblay Emil* állattenyésztési m. kir. felügyelő szakszerű munkáit, melyekből újabban ismét kettő jelent meg a könyvpiacra. Az egyik a »*Tyuktenyésztés*«, melyben 160 oldalnyi szövegben és 49 képen van mindaz elmondva, a mit a baromfi-tenyésztőnek tudnia szükséges; e munka ára 2 korona, portómentes küldéssel 2 kor 20 fillér. A másik munka czime: »*A gazdasági baromfitenyésztésre vonatkozó általános tudnivalók*«; ez különösen a baromfi-állomány nemesítésével és a szövetkezeti előnyök méltatásával foglalkozó kisebb munka, mely egy koronáért szerezhető meg. Tekintettel arra, hogy baromfi-termékekért a múlt évben mintegy 60 millió korona folyt be hazánkban nagyobb részt a kisgazdák erszényébe, e munkákat olvasóink szives figyelmébe ajánljuk, megjegyezvén, hogy azokat a szerzőtől Gödöllőn szerezhetik be. Gy.

Ribizke-bor készítés iránt érdeklődőkkel egyik buzgó olvasónk: *Schwartz Péter* úr Esztergomból a következőket óhajtja ez úton közölni: Ő évenként 8—10 hektoliter ribizke-bort készít a legjobb eredménnyel a következő eljárás szerint: Az érett ribizkét szedés után egy napig állani hagyja, aztán ritka rostán átteresztve lebegyőzza és szitán áttöri; a csutkát és magot kisajtolja. A tiszta levet most meleg vízben feloldott cukorral keveri és a sajtóházban vagy valamely melegebb helyen kierjeszi és 5—6 hét múlva — ha teljesen kiforrott — lefejtja, mire pinczében tele hordóban akár évekig eltartja. Pecsénye-bor készítésére egy liter ribizke-lére $1\frac{1}{2}$ —2 liter forrás- vagy folyóvizet és 22—25 deka cukrot alkalmaz. Asztali borhoz egy liter ribizke lére $2-2\frac{1}{2}$ liter vizet és 14—16 deka cukrot vesz. Részünkről megjegyezzük, hogy igen kitünő édes bort (u. n. konty alá valót) úgy készítünk, hogy 1 liter friss lére 2 liter vizet és 1 kiló cukrot veszünk és meleg helyen erjesztjük. Tudvalevőleg kevés fekete ribizkétől a bor illatossá lesz. Gy.

A szőlőmoly irtása a szőlő virágzása előtt. A M. Kir. Állami Rovartani Állomás múlt évben végzett kísérletei szerint a szőlőmoly irtására legsikeresebb eljárás az, hogy a molytól fertőzött szőlőt április 20—30 közt, a metszés, karózás és harmatgyökerek eltávolítása után annyira befedjük, hogy a tőke nyaka, feje és kétévesnél idősebb részei ismét a föld alá kerüljenek, de a csapok egészen szabadok maradjanak. Futóhomokon a fölhuzott s még nyirkos földet kézzel jól odatapasztjuk, hogy a szél el ne hordja. Ez eljárással a télére lehuzódott moly bentreked a föld alatt és elpusztul; czélszerű azonban a takarás előtt (még áprilisban) a kinthagyandó részekben és a karókon a netán ott található néhány bábburkot összenyomni, illetőleg a karókéreg ripacsait letakarítani. A szőlőt aztán csak az elvirágzás

után takarjuk ki teljesen, a mikorra a moly a föld alatt teljesen elpusztult. A költség kat. holdanként 7—8 koronát tesz ki. *Gy.*

Üzleti közös tárcza.

Eladó lúczfenyő- és erdei fenyő-csemeték. 80 cm. magas, iskolázott, dús gyökerű csemeték, földtömbbel szállítva, 10 drb 10 korona, 25 drb 20 korona; egy méter magasak darabja 150 fillér. Az ár fele beküldendő, másik fele a megeredés után fizetendő. Tóth Imre közs. faisk. kezelő Márm.-Borsán.

Permetezésekre használt anyagokat, u. m. a legfinomabban őrölt kén, továbbá kénmájat (liszt-harmat ellen), valamint porított rézgáliczot a legolcsóbb napi árakon ajánl Kochmeister Frigyes utódainak üzlete, Budapest, V. Nagykorona-utca 32.

Betöltendő állások és ajánlközások.

Vinczellér kerestetik, ki a vinczellériskolát sikerrel végezte és egy 42 holdas szőlő önálló kezelésére kellő gyakorlattal és megbízhatósággal bír. Bizonyítványokkal felszerelt kérvények Leitner Armin szőlőbirtokoshoz Jászberénybe intézendők. Az állás azonnal elfoglalható.

Kertészt keres Babos István ügyvéd Körmenen. Az illetőnek 28—38 évesnek, nősnek kell lennie és értenie kell a gyümölcsfa és konyhakert kezeléséhez.

Kertészt keres Elek Árpád földbirtokos Sajó-Szentpéteren (Borsodm.), ki a zöldség- és a dinnyetermeléshez jól ért és kinek szép írása van. Fizetése évi 250—300 frt és szabad lakás. Az állás azonnal elfoglalható.

Vinczellérnek ajánlkozik egy 7 évi gyakorlattal bíró és a ménesi vinczellér-iskolát jeles sikerrel végzett nőtlen vinczellér, a ki a gyümölcs- és konyhakertészethez is ért. Állását azonnal elfoglalhatja. K. P. jel alatt érkező megkereséseket a szerkesztőség elfogad és a szabályszerű póstai bélyeg beküldése esetén azokat továbbítja vagy a teljes címét közli.

Alkalmazást keres vinczellériskolát végzett, 45 éves, r. k. vallásu, magános egyén. Borüzletben és kezelésben, szőlőművelésben, gyümölcskertészethetben, konyhakertészethetben, mezőgazdaságban teljesen jártas. Beszél a magyaron kívül németül és oláhul. Ajánlatokata szerkesztőség utján kér: »Szorgalmas 10« jelige alatt.

Kertésznek ajánlkozik egy 33 éves, r. kath., nős, gyermektelen egyén jun. 1-ére. Ért a szőlőmunkához, gyümölcs- és konyhakertészethez. Címe: Repkó József, Budapest, Svábhegy, Normafa-út 7. sz.

Vinczelléri állást keres Demmer József, 50 éves, nős, kis családú budafoki lakos.

Vinczellérnek vagy kertésznek ajánlkozik egy 23 éves, r. kath., öt évi gyakorlattal bíró egyén, a ki a szőlőműveléshez, kertészethez és méhészethez ért. Címe: Sütő Antal kertész, Komárom, Pusztamonostor, Alsóhegy.

Idősebb kertész ajánlkozik hosszú időn át szerzett tapasztalatai alapján virágkertészethetbe, vagy gyümölcs- és konyhakertészethetbe. Nős, gyermektelen. Címe: Moór János, Budapest, II., Szegényház-u. 9.

Nagy gyakorlattal bíró vinczellér ajánlkozik nagyobb szőlőbirtok kezelésére. Bővebb felvilágosítást ad és ajánlatokat közvetít a szerkesztőség »B.« jel alatt.

Szerkesztői üzenetek.

M. J. urnak, *Budapest.* A cikket megkaptuk és a mint látod, közöltük is. Csak minél gyakrabban látogass el lapunkba tapasztalatból merített közleményeiddel.

K. J. urnak, *Czepl.-Berczel.* *T. J.* urnak, *Esztergom.* Áttettük a kiadóhivatalhoz, mert elmaradt számokat csak az tud pótlólag megküldeni.

Sz. E. urnak, *Szentes.* *P. A.* urnak, *Budapest.* *T. A.* *Budapest.* A szőlőművelési káték megküldettek.

Sz. T. urnak, *Vesztény.* A múlt és f. évben majdnem minden vármegye új faiskolai szabályrendeletet készített, mely helybenhagyatott. E szerint ezen új szabályrendelet intézkedései az irányadók, nem pedig az 1875. évié.

R. urnak, *Sopron.* A tavaszi fagyok ellen nem a permetezéstől, hanem csak a füstöléstől lehet hatást várni; de ez is csak kisebb fagyok ellen használ. A füstgerjesztésre a budapesti Heidelberg-féle kátránytermékek gyára már kész füstölő ládákat árusít el; magunk is készíthetünk füstölő anyagot, ha száraz gázt, nyirkos szalmát, fűrészpors s affélet kátránnyal megítatunk s azzal elég sűrű és a mi fő, elég sok füstöt gerjesztünk. A kátrány és egyéb anyagok aránya nem lényeges.

K. Gy. urnak, *Kishegyes.* Rézgáliczot beszerezhet egyebek közt a Magyar gazdák szövetkezetétől, Budapest, V., alkotmány-u. 31. sz. A kértézet céget nem ismerjük; talán Reichl és Heiszlert kérdezi? Az Budapesten, IX., Soroksár-u. 40. sz. alatt van. A hiányzó számot a kiadóhivatal megküldte.

W. F. urnak, *Baranya-Monostor.* Régebbi évfolyamokból egyes számokat sajnálatunkra nem küldhetünk. 1893-tól kezdve még van néhány teljes évfolyamunk, melyeket egyenként 2 korona beküldése után megküldhetünk. — A kérdésre a »Kérdések és feleletek« rovatában közöljük a választ.

A. A. urnak, *Szatmár.* A »Nádudvari uram legújabb beszélgetései« még nem jelentek meg mind. Tessék ez ügyben közvetlenül a szerzőhöz: Tormay Béla, min. tanácsos ur ő méltóságához fordulni (Földművelésügyi ministerium). — A hiányzó számokat megküldtük.

S. F. urnak, *Pécs.* A kért trágyázási munka egy példányát címére megküldtük.

O. M. G. E. könyvtárának *Budapest.* Gyöngk község előljáróságának. A kért számokat megküldtük.

D. L. urnak, *Miskolcz.* *G. J.* urnak, *Budapest.* *A. U.* urnak, *Ada. F. J.* urnak, *N.-Sz.-Mihály.* *Dr. G. A.* urnak, *Soroksár.* Levélben válaszoltunk.

B. A. urnak, *Tejfalu.* A küldött hibás katulyából a nyüvek — úgy látszik — elmásztak; így véleményyt adnunk nem lehetett.

K. J. urnak, *Budapest.* *S. K.* urnak. Levélben feleltünk.

T. Á.-né urnőnek, *Győr.* *A. U.* urnak, *Ada. D. L.* urnak, *Szabadka.* A kért füzeteket megküldtük.